

Medexpress, 2020-03-23 13:44

Stan epidemii zamiast stanu zagrożenia epidemicznego - prawnicy o zakresie i znaczeniu zmian

Fot. Getty Images/iStockphoto

W piątek 20 marca wprowadzono **stan epidemii** zamiast obowiązującego od tygodnia **stanu zagrożenia epidemicznego**. Poniżej przekazujemy podstawowe, istotne zagadnienia prawne z tym związane.

Stan epidemii wprowadzono na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz. U. poz. 491 z późn. zm., dalej: „**Rozporządzenie**”). Rozporządzenie dostępne jest pod adresem: <http://dziennikustaw.gov.pl/D2020000049101.pdf>

Uwaga porządkująca:

Wydanie Rozporządzenia poprzedzone było tydzień wcześniej wydaniem - i tego samego dnia wejściem w życie - rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz. U. poz. 433;

„Rozporządzenie ws. zagrożenia epidemicznego”), o czym informowaliśmy Państwa w naszym alercie z dnia 15 marca 2020 roku.

Rozporządzenie ws. zagrożenia epidemicznego dostępne jest pod adresem:

<http://dziennikustaw.gov.pl/D2020000043301.pdf>

Tym samym od 14 marca 2020 roku obowiązywał w Polsce stan zagrożenia epidemicznego. Został on odwołany wraz z wydaniem Rozporządzenia, jednocześnie wprowadzono na terenie kraju, do odwołania, stan epidemii w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2.

Czym różni się stan zagrożenia epidemicznego od stanu epidemii? Zgodnie z Ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1239 z późn. zm., dalej: „**Ustawa o zwalczaniu chorób zakaźnych**”):

- **Stan zagrożenia epidemicznego** to sytuacja prawna wprowadzona na danym obszarze w związku z ryzykiem wystąpienia epidemii w celu podjęcia określonych w ustawie działań zapobiegawczych;
- **Stan epidemii** to z kolei sytuacja prawna wprowadzona na danym obszarze w związku z wystąpieniem epidemii w celu podjęcia określonych w ustawie działań przeciwepidemicznych i zapobiegawczych dla zminimalizowania skutków epidemii.

Stan epidemii obowiązuje od 20 marca 2020 roku. W tym dniu również moc utraciło Rozporządzenie ws. zagrożenia epidemicznego, jednak wszelkie wydane na jego podstawie decyzje, polecenia, wytyczne i zalecenia zachowują ważność i mogą być zmieniane na podstawie dotychczasowych przepisów (wynika to wprost z §2 rozporządzenia uchylającego Rozporządzenie ws. zagrożenia epidemicznego, dostępnego pod adresem: <http://dziennikustaw.gov.pl/D2020000049001.pdf>).

Mając na uwadze, że w związku z ogłoszonym stanem epidemii kolejne rozporządzenia są na bieżąco, wydawane i nowelizowane, podajemy poniżej adres, pod którym będą one publikowane:

<http://dziennikustaw.gov.pl/DU>

Poniżej przedstawiamy najważniejsze ograniczenia wynikające z Rozporządzenia oraz z samego faktu wprowadzenia w Polsce stanu epidemii.

1. **Możliwość utworzenia tzw. „stref zero” oraz „stref buforowych”** – fakt ogłoszenia Stanu epidemii otwiera możliwość wyznaczenia przez Radę Ministrów strefy zero oraz strefy buforowej. Zgodnie z Ustawą o zwalczaniu chorób zakaźnych:
 - **Strefa zero** (odpowiednik włoskiej „czerwonej strefy”) to obszar, na którym wystąpił stan epidemii, znajdujący się bezpośrednio wokół ogniska wirusa, podlegający ograniczeniom, w szczególności zakazom, nakazom oraz środkom kontroli;
 - **Strefa buforowa** to obszar wokół strefy zero, podlegający ograniczeniom, w szczególności zakazom lub nakazom dotyczącym przemieszczania się ludzi.

W obu tych strefach można wprowadzić m.in. zakaz opuszczania strefy zero przez osoby chore i podejrzane o zachorowanie, czy też nakaz określonego sposobu przemieszczania się (art. 46b pkt 11 i 12 Ustawy o zwalczaniu chorób zakaźnych).

1. **Nakaz udostępnienia nieruchomości, lokali i terenów przewidzianych planami przeciwepidemicznymi** - plany epidemiczne sporządzane są na podstawie art. 44 Ustawy o zwalczaniu chorób zakaźnych. Zasadniczo sporządzają je wojewodowie na okres trzech lat (z możliwością aktualizacji) na wypadek wystąpienia epidemii. Plany tego rodzaju są

przygotowywane i aktualizowane na podstawie danych i informacji uzyskiwanych z jednostek samorządu terytorialnego, podmiotów leczniczych i innych dysponentów obiektów użyteczności publicznej. Wojewódzkie plany epidemiczne są dostępne w Biuletynie Informacji Publicznej.

- 1. Możliwość przymusowego skierowania do pracy przy zwalczaniu epidemii (w tym personelu medycznego)** – jak powiedział sam Minister Zdrowia w trakcie piątkowej konferencji w KPRM: *Zamiany które wprowadzamy, **pozwolą nam wyznaczyć konkretne role personelowi medycznemu na odcinkach, w których trzeba walczyć z epidemią. Wojewodowie będą mogli delegować kadrę medyczną w miejsca, w których potrzebne jest wsparcie.***

Art. 47 Ustawy o zwalczaniu chorób zakaźnych wprost umożliwia skierowanie do pracy przy zwalczaniu epidemii pracowników podmiotów leczniczych, osób wykonujących zawody medyczne, osób, z którymi podpisano umowy na wykonywanie świadczeń zdrowotnych. Do pracy przy zwalczaniu epidemii mogą być skierowane także inne osoby, jeżeli ich skierowanie jest uzasadnione aktualnymi potrzebami podmiotów kierujących zwalczaniem epidemii.

Skierowanie do pracy przy zwalczaniu epidemii następuje w drodze decyzji wojewody lub Ministra Zdrowia (w zależności od tego, czy praca ma być wykonywana w województwie, w którym osoba skierowana posiada miejsce pobytu lub jest zatrudniona). W rezultacie powstaje obowiązek pracy we wskazanym miejscu przez maksymalnie 3 miesiące, za wynagrodzeniem nie niższym niż 150% przeciętnego wynagrodzenia na danym stanowisku, a nie niższym niż wynagrodzenie dotychczasowe. Dotychczasowy pracodawca obowiązany jest udzielić urlopu bezpłatnego osobie skierowanej do pracy przez wojewodę lub Ministra Zdrowia.

- 1. Możliwość przywrócenia miejsca w kolejce do lekarza** – Rozporządzenie przewiduje, że świadczeniobiorca (pacjent), który podczas Stanu epidemii nie zgłosił się na ustalony termin udzielenia świadczenia i został z tego powodu skreślony z listy oczekujących, podlega przywróceniu na tę listę bez konieczności uprawdopodobnienia, że niezgłoszenie się nastąpiło z powodu siły wyższej (jak miało to miejsce dotychczas). Wniosek o przywrócenie na listę oczekujących pacjent powinien zgłosić nie później niż w ciągu 14 dni od zakończenia Stanu epidemii.

- 1. Ograniczenia lub zakaz obrotu i używania określonych przedmiotów** – graniczenie to częściowo zawarte było w Rozporządzeniu ws. zagrożenia epidemicznego, poniżej wskazujemy jednak najistotniejsze naszym zdaniem kwestie:

- Wciąż zakazany jest wywóz lub zbywanie poza terytorium RP respiratorów oraz kardiomonitorów;
- Wciąż aktualny jest obowiązek powiadomienia wojewody o planowanym wywiezieniu / zbyciu określonych kategorii produktów + nowe uprawnienie wojewody: Przedsiębiorca, który planuje wywieźć lub zbyć poza terytorium RP następujące produkty:
 - gogle ochronne,
 - kombinezony typu TYVEK,
 - maski typu FFP2/FFP3,
 - maseczki chirurgiczne,
 - ochraniacze na buty (obuwie),
 - rękawiczki lateksowe,
 - rękawiczki nitrylowe,
 - środki do dezynfekcji rąk, powierzchni i pomieszczeń,

Nadal ma **obowiązek powiadomić o tym wojewodę** właściwego dla siedziby albo miejsca zamieszkania tego przedsiębiorcy. Powiadomienie zawiera wykaz i ilość produktów.

Istotną nowością wprowadzoną Rozporządzeniem jest **przyznanie wojewodzie możliwości złożenia wniosku do Prezesa Rady Ministrów w sprawie zakazu wywozu lub zbycia tych produktów poza terytorium Polski**. Wojewoda obowiązany jest ponadto przekazać niezwłocznie Ministrowi Zdrowia (1) informację o złożeniu przez przedsiębiorcę ww. powiadomienia oraz (2) informację o ewentualnym wniesionym przez siebie wniosku do Prezesa Rady Ministrów.

- **Ograniczenia dla galerii handlowych:** zgodnie z Rozporządzeniem, w obiektach handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² (*de facto* chodzi o wszelkiego rodzaju galerie handlowe) zasadniczo ograniczono handel detaliczny oraz prowadzenie działalności usługowej. Ograniczenie to nie dotyczy jednak m.in.:
 - **sprzedaży detalicznej: wyrobów medycznych, produktów leczniczych** (w tym w aptekach lub punktach aptecznych), **środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, żywności, kosmetyków** (innych niż przeznaczone do perfumowania lub upiększania);
 - **prowadzenia działalności usługowej, która w przeważającym stopniu polega na świadczeniu usług: medycznych, bankowych, ubezpieczeniowych, pocztowych, pralniczych lub gastronomicznych** (polegających jedynie na przygotowywaniu i dostarczaniu żywności).

1. **Utrzymana większość ograniczeń wprowadzonych Rozporządzeniem ws. stanu zagrożenia epidemicznego** - ponadto wskazujemy, że utrzymano wiele ograniczeń wprowadzonych Rozporządzeniem ws. stanu zagrożenia epidemicznego, o których to ograniczeniach informowaliśmy Państwa w naszym alercie z dnia 15 marca 2020 roku (w załączeniu). Tak chociażby nadal obowiązują:

- **Ograniczenia w przemieszczaniu się osób;**
- **Ograniczenia i zmiany w świadczeniu usług i funkcjonowaniu instytucji**, w tym wciąż całkowicie zakazana jest działalność związana z organizacją, promocją lub zarządzaniem imprez, takich jak targi, wystawy, kongresy, konferencje, spotkania;
- **Zliberalizowane wymagania formalne potwierdzania praw pacjentów (świadczeniobiorców) do świadczeń opieki zdrowotnej** - możliwość wykorzystania systemów teleinformatycznych lub systemów łączności, w tym przez telefon). Natomiast w razie niemożliwości potwierdzenia prawa do świadczeń w standardowy sposób, świadczeniobiorca może złożyć stosowne oświadczenie za pośrednictwem systemów teleinformatycznych lub systemów łączności, w tym przez telefon;
- **Zwolnienie pacjentów wpisanych na listę oczekujących z obowiązku dostarczenia oryginału skierowania nie później niż w terminie 14 dni roboczych od dnia wpisania na listę**. Będą oni mieli obowiązek dostarczyć oryginał skierowania w terminie 21 dni od dnia zakończenia stanu epidemii;
- **Możliwość ograniczenia przez urzędy publiczne realizacji swoich zadań do minimum niezbędnego dla zapewnienia pomocy obywatelom oraz ograniczyć bezpośrednią obsługę interesantów;**
- **Zakaz organizowania widowisk i innych zgromadzeń ludności powyżej 50 osób .**

Poniżej *compare* rozporządzeń w sprawie stanu zagrożenia epidemicznego oraz w sprawie epidemii. Kolorami ukazano zakres zmian.

Źródło: Kieszowska Rutkowska Kolasiński, Kancelaria Prawna sp. j.